

Motion till riksdagen 2024/25:3348

av **Andrea Andersson Tay m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut.....	2
2 Bakgrund	2
3 Regeringens förslag försämrar för allmänheten och naturen	3
3.1 Allemansrätten begränsas när strandskyddet tas bort.....	3
3.2 Stränderna är av stor betydelse för den biologiska mångfalden och våra miljömål ...	4
3.3 Förslaget strider mot ett klimatanpassat och mindre sårbart samhälle	5
3.4 Fastighetsägare kan komma i kläm.....	5
4 Det generella undantaget för de areella näringarna bör inte utökas	6
5 Vattenbruk bör inte omfattas av undantag från strandskydd.....	6
6 Kommuner bör inte enkelt kunna besluta att strandskydd inte återinträder när en ny detaljplan antas	7
7 Värna allmänhetens tillgång till vår natur och den biologiska mångfalden	7
8 Upphävande av strandskydd vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975.....	8
9 Ny möjlighet till dispens från strandskyddet för glest bebyggda områden	8
10 Dispenser från strandskyddet bör vara enhetliga utifrån gällande regelverk	9

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid vatten som anläggs eller restaurerats och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att återkomma med förslag på reformering av åtgärder inom ramen för systemet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) i syfte att möjliggöra utökade möjligheter till byggande av bostadshus vid dispensprövning av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att en översyn genomförs i syfte att säkerställa enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och ta fram förslag på åtgärder för en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärdar överträdelser av strandskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2 Bakgrund

Regeringen föreslår i propositionen att generellt strandskydd inte ska gälla vid sjöar som är en hektar eller mindre och inte heller vid sträckor av ett vattendrag som är två meter eller smalare. En möjlighet ska dock finnas att i det enskilda fallet besluta att införa strandskydd om maximalt 100 meter från strandlinjen vid sådana insjöar och vattendrag om de är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften. Generellt strandskydd föreslås inte heller gälla vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975. Vidare föreslås även en möjlighet att i det enskilda fallet besluta att strandskyddet helt eller delvis ska upphävas vid sträckor av vattendrag som är tre meter eller smalare, detta under förutsättning att den aktuella sträckan gränsar till en annan del av vattendraget vid vilken strandskydd inte gäller samt att dessa sträckor ligger inom samma fastighet.

Vidare föreslås att lättnader införs i undantaget från strandskyddet för behov inom areella näringar samt att detta undantag även ska gälla vattenbruk. En ny möjlighet till dispens från strandskyddet för förvärvsverksamhet med begränsad påverkan på strandskyddets syften i områden med låg bebyggelsegrad och lågt bebyggelsetryck föreslås också.

I propositionen föreslås även att kommuner enkelt ska kunna besluta att ett upphävt strandskydd inte återinträder när en ny detaljplan ska antas samt att det införs förtydliganden i fråga om att strandskydd i vissa fall inte ska återinträda bl.a. när en generalplan upphävs.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

3 Regeringens förslag försämrar för allmänheten och naturen

Strandskyddets syften är att värna allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Med regeringens förslag i propositionen tar regeringen och Sverigedemokraterna ytterligare steg i en konsekvent politik som försämrar vardagen för flertalet och gynnar fåtalet samt undergräver förutsättningarna för ett hållbart och klimatanpassat samhälle där vi värnar naturen. Regeringens förslag innebär att allmänhetens tillgänglighet till naturen och livsvillkoren för djur- och växtlivet på land och i vatten försämrar. Därutöver innebär förslagen, som omfattar ungefär 10 procent av Sveriges yta, att exploateringen av våra stränder kommer att öka, vilket försvagar deras förmåga att skydda mot extremväder och översvämningar.

Enligt en Sifoundersökning som beställts av Naturskyddsföreningen anser en majoritet av svenskarna att det är ett dåligt förslag att försvaga strandskyddet så att det blir betydligt enklare att bygga strandnära (Vem tjänar på ett försvagat strandskydd? Naturskyddsföreningen 2025).

Redan i dag finns det en möjlighet för länsstyrelsen att upphäva strandskyddet vid en liten sjö eller ett smalt vattendrag. År 2014 ändrades reglerna för att ge länsstyrelserna större möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag. I tio av Sveriges län har det beslutats att strandskyddet ska begränsas eller inte gälla vid vissa vatten. Det har inneburit att strandskyddet inte alls gäller eller endast gäller i begränsad utsträckning vid små insjöar och smala vattendrag i dessa län. I de övriga elva länen gäller fortsatt det generella strandskyddet i stor utsträckning vid dessa vatten.

Det finns i nuvarande lagstiftning möjlighet för både kommuner och länsstyrelser att ge dispens från strandskyddet. Men en sådan dispens ska vid ansökning prövas för att säkerställa att den inte strider mot strandskyddets syften om att värna allmänhetens tillgång till naturen och att bevara natur som är av särskilt värde för växt- och djurlivet. Varje år ges flera tusen dispenser från strandskyddet.

Propositionen är ett första steg från regeringen och Sverigedemokraterna med ambitionen att försvaga strandskyddet. Man har för avsikt att gå vidare med ytterligare förslag för att genomföra försämringar för den breda allmänheten och för den långsiktiga hållbarheten. Propositionen är ännu en i raden av satsningar och förslag som gynnar ett fåtal och missgynnar de flesta av oss andra samt kommande generationer. Vänsterpartiet anser att det generella strandskyddet tjänat Sverige väl och varit en tillgång som nu riskerar att försvinna. Nedan redogör vi för de starka skälen att behålla det generella strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag.

3.1 Allemansrätten begränsas när strandskyddet tas bort

Strandskyddet hade ett socialt syfte när det infördes på 1950-talet, och det har varit en stor tillgång för vårt land ur ett flertal aspekter. Det är inte minst en viktig del av allemansrätten som ger oss alla möjlighet att röra oss fritt i naturen, oavsett plånbok. Regeringens och Sverigedemokraternas förslag i propositionen om att ta bort strandskyddet vid hundratusentals små sjöar och vattendrag innebär en stor inskränkning av denna allemansrätt.

Naturen är en mycket betydelsefull plats för motion, rekreation och välbefinnande. Vår rätt att gå, vandra, träna, bada, fiska eller åka skridskor vid orörda stränder är av stort värde för många människor och för vårt samhälle. Ett ökat exploateringstryck längs små sjöar och smala vattendrag kommer att försämra dessa möjligheter i ett skede där exploateringen av stränder redan ökar i hela Sverige. Om stränder bebyggs minskar allmänhetens tillgång till orörda stränder för bad och rekreation. Men ökad exploatering leder även till minskade upplevelsevärden (Naturvårdsverket och Boverket, redovisning av regeringsuppdrag: Strandskydd vid små sjöar och vattendrag, 2014).

I dag är tillgången till tätortsnära natur redan bristfällig i många kommuner och nyttjandegraden från friluftslivet hög i dessa områden. Forskning framhåller att det är viktigt att ta hänsyn till tillgång till mark och vatten för tätortsnära friluftsliv i samband med samhällsplanering. Propositionens förslag kommer att påverka allmänheten negativt då förutsättningarna för friluftsliv i vardagen försämras då det blir lättare att exploatera och därmed sämre tillgänglighet i naturen. Därutöver ger det närboende sämre möjligheter att nyttja stranden. Allmänhetens tillgång till naturen och våra stränder är enligt Vänsterpartiet i grunden också en rättvisefråga.

3.2 Stränderna är av stor betydelse för den biologiska mångfalden och våra miljömål

Strandzonerna är ofta biologiskt väldigt produktiva miljöer. Ungefär en tredjedel av Sveriges rödlistade arter har här sin livsmiljö, och dessa områden har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Ett flertal av våra 16 nationella miljökvalitetsmål kommer att påverkas negativt av regeringens förslag då en betydande del av vår natur som i dag skyddas genom strandskyddslagstiftningen öppnas för exploatering. Många arters livsmiljöer kommer som en konsekvens att försvinna, och risken ökar för att olika bestånd eller individer får allt svårare att nå varandra då lämpliga livsmiljöer blir alltmer fragmenterade i landskapet. Fragmentiseringen är redan i dag ett stort problem för att bibehålla den biologiska mångfalden, och många aktörer arbetar för att motverka detta genom att stärka s.k. gröna korridorer i landskapet. Vattendrag med strandzoner har ofta en viktig roll i detta arbete för att sammanlänka viktiga naturområden och kan fungera som spridningskorridorer för arter som lever både i vattnet och på land. Havs- och vattenmyndigheten konstaterade 2022 i sin fördjupade utvärdering av miljömålet Levande sjöar och vattendrag att det generella strandskyddet fyller en viktig funktion genom att bidra till bevarande av större sammanhängande områden som behövs för den biologiska mångfalden och för att ekosystemtjänster och den gröna infrastrukturen ska fungera. Propositionens förslag går därmed i helt motsatt riktning mot att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald i enlighet med riksdagens antagna miljömål.

Sportfiskarna konstaterar att strandskyddet med regeringens förslag upphävs vid hundratusentals sjöar och även vid över en miljon kilometer vattendrag som är smalare än två meter. De anser att det inte går att tolka på något annat sätt än att regeringen nu avser att överge själva grundtanken om ett generellt strandskydd. Sportfiskarna konstaterar vidare att ett upphävande av det generella strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag riskerar att äventyra betydande värden för den nationella fiske- och vattenvården. Detta gäller särskilt för små vattendrag som är viktiga reproduktionsområden för många fiskarter som lever i strömmande vatten, som exempelvis öring. Det gäller såväl de bestånd som finns i inlandet som de längs landets kuster. Öringen har vid kusterna stor betydelse

för att balansera ekosystemet när andra arter som gädda och torsk försvunnit eller minskat. Man konstaterar att exploatering i områden som tidigare varit strandskyddade innebär en förändrad markanvändning som i sin tur innebär att strandzonens naturvärden helt eller delvis går förlorade. Exploatering på land medför ofta avverkning, markberedning och avvattning som tillsammans med anläggande av hårdgjorda ytor och nya byggnader ger en påtagligt förändrad naturmiljö. Sportfiskarna konstaterar att de små vattendragen fungerar som naturens kapillärnätverk. Om kapillärnätverket skadas får det återverkningar för resten av vattensystemet. De vattendrag som är smalare än två meters bredd uppskattas av organisationen utgöra ca 80 procent av vattendragslängden i Sverige. Man konstaterar att det skulle vara ett gigantiskt arbete för länsstyrelserna att peka ut vilka som är särskilt viktiga, speciellt då huvuddelen av vattendragen aldrig är undersökta.

3.3 Förslaget strider mot ett klimatanpassat och mindre sårbart samhälle

Klimatkrisen innebär att vi med högre frekvens kommer att drabbas av extremväder och översvämningar. Det kommer att vara större risk för ras, skred och stranderosioner, och vi kommer även att i ökad utsträckning få värmeböljor. Försäkringsskyddet kan i framtiden komma att förändras för många på grund av klimatkonsekvenser. Enligt Finansinspektionen kan det på grund av klimatkrisen finnas risker för att det blir för dyrt för vissa konsumenter att teckna hemförsäkring eller att det i värsta fall inte blir möjligt. Naturskyddsföreningen konstaterar i rapporten Vem tjänar på ett försvagat strandskydd (2025) att oexploaterade stränder skyddar mot översvämningar och extremväder genom att buffra höga vattenflöden och fungera som naturliga filter. De vegetationsrika strandområdena är även viktiga kolsänkor. Eftersom Sverige under lång tid skyddat sina stränder mot exploatering är vi bättre rustade mot skyfall och översvämningar än många andra länder. De senaste åren har visat vilka stora risker det innebär med bostäder nära stränderna då många i Sverige drabbats av vattenfyllda hus och källare. Försäkringsbranschen har under lång tid varnat för ökade kostnader till följd av klimatkrisen och varnar för ett försvagat strandskydd. Att bygga vid mindre sjöar och vattendrag kan vid översvämningar leda till stora kostnader både för fastighetsägare och för samhället. Vänsterpartiet delar flera remissinstansers uppfattning, däribland Naturvårdsverkets, att det generella strandskyddet styr bort olämplig bebyggelse i strandnära lägen och att det därigenom även fyller en viktig funktion som en form av klimatanpassning. Vi delar även Naturvårdsverkets uppfattning att det saknas en konsekvensanalys av hur förslaget om att ta bort det generella strandskyddet påverkar arbetet med att anpassa samhället till klimatkrisen.

3.4 Fastighetsägare kan komma i kläm

Ett flertal remissinstanser, bl.a. domstolar och Lantmäteriet, har varnat för riskerna för fastighetsägare när det generella strandskyddet avskaffas vid små sjöar och små vattendrag. Då det enligt regeringens förslag i första hand är upp till den enskilde att avgöra om sjön eller vattendraget är undantaget från strandskydd utifrån dess storlek eller bredd innebär det en påtaglig risk att enskilda drabbas av omfattande ekonomiska konsekvenser vid en felaktig bedömning. Vänsterpartiet anser att förslaget riskerar att leda till ökade tvister mellan det allmänna och enskilda gällande om strandskydd gäller eller inte. Lant-

mäteriet har dessutom konstaterat att det saknas möjligheter att med hjälp av digitala kartor och flygbilder avgöra vilka vattendrag som är smalare än två meter.

4 Det generella undantaget för de areella näringarna bör inte utökas

Propositionen föreslår att undantaget från strandskyddet för behov inom de areella näringarna ska gälla förvärvsverksamhet som är avsedd att bedrivas varaktigt. Motivet för regeringens förslag är att kraven för att undanta en verksamhet från strandskydd ska sänkas.

Vänsterpartiet anser att befintlig lagstiftning och praxis som finns är tillräcklig för att ge de nödvändiga undantag som behövs från strandskyddsreglerna för de areella näringarna. Vi anser att det är av stor vikt att undantagsmöjligheterna inte utvidgas så att strandskyddets syften påtagligt försämrats. Inte minst bör detta beaktas i ett läge där exploateringen av Sveriges stränder fortsätter och ökar. Detta gäller framför allt vid fastlandskusterna men även vid smala vattendrag (Länsstyrelsen Norrbotten 2023). Vi ser därför inte skäl att bifalla regeringens förslag för att underlätta undantag från strandskyddet för de areella näringarna.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen) ser dessutom svårigheter med hur varaktighetskravet ska tillämpas. Kammarkollegiet anser att en nystartad eller planerad verksamhet per definition inte kan bedrivas varaktigt och att det i regel inte är möjligt att bedöma detta förrän det gått flera år. Kammarkollegiet konstaterar också att det inte finns några garantier för att en verksamhet kommer att bedrivas varaktigt även om sökanden har en sådan avsikt.

Regeringen föreslår även att undantaget från strandskyddet för behov inom de areella näringarna även ska gälla en byggnad, anläggning, anordning eller åtgärd som måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet för att uppnå ett funktionellt samband med en befintlig byggnad, anläggning eller anordning som används eller är avsedd att användas i verksamheten. Vänsterpartiet delar flera remissinstansers bedömning att den föreslagna ändringen kan leda till att anläggningar som ur miljösynpunkt inte bör anläggas i strandnära lägen i högre utsträckning kan komma att uppföras inom strandskyddade områden. Vänsterpartiet ser inte heller skäl att bifalla detta förslag.

5 Vattenbruk bör inte omfattas av undantag från strandskydd

Regeringen föreslår att vattenbruk som areell näring bör omfattas av undantag från strandskydd och krav på bygglov på samma sätt som gäller för jordbruk, skogsbruk, fiske och renskötsel.

Vänsterpartiet avstyrker förslaget då vi inte ser skäl till att vattenbruk ska få förenklade förutsättningar i miljölagstiftningen. WWF och Naturskyddsföreningen konstaterar att majoriteten av den svenska vattenbruksproduktionen i dag sker i öppna system, vilket medför en rad problem, såsom övergödning och spridning av sjukdomar och läkemedelsrester. Odlingarna kan ta upp stora arealer i vattnet och medföra negativa effekter för växt- och djurlivet och ekosystemets funktion. Vänsterpartiet delar miljöorganisation-

ernas uppfattning att vattenbruk främst ska bedrivas i slutna system på land, som inte kräver undantag från strandskyddet för att bedrivas.

6 Kommuner bör inte enkelt kunna besluta att strandskydd inte återinträder när en ny detaljplan antas

Enligt förslag i propositionen ska kommuner kunna besluta att ett upphävt strandskydd för ett område i en äldre detaljplan inte ska återinträda när en ny detaljplan antas. Ett sådant beslut ska inte prövas enligt miljöbalkens särskilda skäl för upphävande av strandskydd.

Vänsterpartiet delar Naturvårdsverkets och de flesta länsstyrelsernas uppfattning att det är ett dåligt förslag. Förslaget innebär i likhet med övriga förslag i propositionen att strandskyddet och miljölagstiftningen försvagas till nytta för ett fåtal men med försämrad hållbarhet i samhället för oss alla. Många äldre detaljplaner har antagits utan hänsyn till strandskyddets samtliga syften. Vi anser att det är orimligt att förutsättningarna på den aktuella platsen inte ska prövas på nytt när en äldre detaljplan ersätts. Detta då förutsättningarna på platsen över tid kan ha förändrats så att exploatering kan vara olämpligt på området av miljöskäl eller tillgänglighetsskäl.

Regeringen föreslår vidare i propositionen att det tydligt ska framgå av lagen om införande av miljöbalken att strandskydd inte återinträder om en kommun upphäver eller ersätter en generalplan, stadsplan eller byggnadsplan som gäller för ett område där länsstyrelsen har beslutat att upphäva strandskyddet på grund av att området uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syften.

Vänsterpartiet avslår detta förslag och delar Naturvårdsverkets och ett antal länsstyrelsernas uppfattning att förslaget inte är tillräckligt utrett och att det är otydligt hur det ska tillämpas. Länsstyrelsen i Värmland anser att bestämmelsen blir svår att tillämpa eftersom förutsättningarna varierar mellan olika län, beroende på vilka beslut som fattats tidigare och på det varierande exploateringsstrycket.

7 Värna allmänhetens tillgång till vår natur och den biologiska mångfalden

De förväntade effekterna på naturen och allmänhetens tillgång till stränder saknar enligt vår uppfattning adekvat belysning i propositionen. Regeringen konstaterar att den breda allmänheten – som inte har tillgång till en strandfastighet – förväntas påverkas negativt av ökat strandnära byggande genom minskad tillgång till strandnära områden med möjligheter till upplevelser och friluftsliv. Enskilda riskerar även att drabbas av mindre rent vatten, inklusive dricksvatten, och av en ökad risk för översvämningar om de ekosystemtjänster som är kopplade till oexploaterade stränder försvagas. Regeringen konstaterar att förslagen i propositionen innebär att strandskyddet försvagas och att det bedöms leda till negativa effekter för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Vänsterpartiet konstaterar att exploatering i ett strandnära läge i många fall är en åtgärd som består under överskådlig tid. Konsekvenserna av att strandskyddet försämras i en sådan omfattning som regeringen föreslår kommer att växa successivt över tid för varje

ny åtgärd som vidtas. Med regeringens förslag minskar vi med andra ord nuvarande och kommande generationers tillgång till vår natur och försvagar skyddet av densamma.

Vänsterpartiet anser att skyddet av strandområden är en viktig del för att värna den svenska allemansrätten och den biologiska mångfalden. Förlusten av biologisk mångfald och klimatkrisen måste mötas gemensamt och är de stora miljöhoten. Extrema väderhändelser med fler översvämningar och ökade risker för ras innebär därtill att strandnära boende och exploateringar bör hanteras långsiktigt hållbart. Ett starkt strandskydd gör oss därför bättre rustade när klimatet förändras. Med propositionens förslag minskar Sveriges möjligheter att möta dessa utmaningar samtidigt som sårbarheten i samhället ökar och de tar oss längre ifrån att nå våra antagna miljömål.

Riksdagen bör avslå proposition 2024/25:102 Lättnader i strandskyddet – ett första steg. Detta bör riksdagen besluta.

8 Upphävande av strandskydd vid vatten som anlagts efter den 30 juni 1975

Regeringen föreslår i propositionen att strandskydd inte ska gälla vid vatten som skapats genom en fysisk åtgärd i de fall åtgärden påbörjats efter den 30 juni 1975.

Vänsterpartiet delar en rad remissinstansers uppfattning, bl.a. flera länsstyrelser, att det är alltför långtgående att undanta alla vatten som är anlagda efter 1975 eftersom dessa kan ha ett stort värde för såväl den biologiska mångfalden som friluftslivet. Det kan exempelvis röra sig om viltvatten och groddjursdammar. Naturvårdsverket konstaterar att man ofta återskapar vatten på platser där det tidigare funnits en sjö, ett vattendrag eller en våtmark.

Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning i propositionen att det är viktigt att det inte råder osäkerhet framöver för enskilda som överväger att anlägga ett vatten, om strandskydd senare kan komma att införas vid vattnet. Enligt ett flertal organisationer, myndigheter och markägare kan detta ha en hämmande effekt på anläggandet av nya våtmarker och dammar då det medför begränsningar för markägaren i fråga om hur marken utnyttjas. Detta beroende på att strandskydd uppstår runt vattnet som anläggs. Det kan enligt Vänsterpartiet finnas skäl att strandskydd bevaras även för en våtmark som är anlagd, t.ex. för att den anlagda våtmarken har stor betydelse för friluftslivet eller har stora naturvärden. Men det finns samtidigt enligt vår uppfattning skäl att anpassa strandskyddsreglerna så att de inte minskar viljan att anlägga eller återställa våtmarker och övriga vatten. Under vilka förutsättningar anlagda våtmarker ska undantas från strandskyddet bör preciseras närmare i förordning.

Regeringen ska meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid vatten som anläggs eller restaureras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Ny möjlighet till dispens från strandskyddet för glest bebyggda områden

Regeringen föreslår i propositionen att som särskilda skäl vid prövning av en fråga om dispens från strandskyddet ska det få beaktas att dispensen avser en byggnad eller anord-

ning som inte är avsedd att tillgodose bostadsändamål, om den behövs för en förvärvs- verksamhet som har en begränsad påverkan på strandskyddets syften och är avsedd att bedrivas varaktigt inom ett område med låg bebyggelsegrad och lågt bebyggelsetryck.

Vänsterpartiet avstyrker förslaget i likhet med bl.a. Kammarkollegiet, som anför att den nya dispensgrunden inte bör gälla generellt över hela Sverige och att vissa kustområden samt områden av riksintresse för naturvården inte bör ingå.

Vänsterpartiet anser att det finns skäl att utöka möjligheterna till undantag från strandskyddet för de delar av vårt land som är glest bebyggda. Vår uppfattning är att detta bör ske inom ramen för det befintliga systemet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). LIS-områden pekats ut av kommunerna och ger möjligheter till undantag från strandskyddet för att ge förutsättningar för utveckling av landsbygden främst inom områden som har god tillgång till orörda stränder. Kust- och skärgårds- områden och stränderna längs de stora sjöarna omfattas inte av LIS-reglerna då de utgör speciellt värdefulla strandområden och ofta redan har en hög grad av exploatering.

I ett LIS-område finns det möjlighet att använda särskilda skäl för byggnad och verksamhet som bidrar till utveckling av landsbygden i ett strandnära läge. Syftet är inte att utgå från det strandnära lägets fördel för en enskild persons ekonomiska förhållanden, utan det ska vara fråga om en mer långsiktig ekonomisk påverkan i ett lokalt eller regionalt perspektiv (t.ex. campingstugor, kanotuthyrning, strandkafé eller försäljning av fisk). Bestämmelsen avser även bostäder. Vänsterpartiet anser att nuvarande LIS-system i stället bör utvecklas för att gynna landsbygden utan att det resulterar i långtgående effekter för vår natur och för allmänhetens tillgång till densamma. Det är rimligt att exempelvis bostadsbyggande ytterligare möjliggörs i glest befolkade områden med ett lågt bebyggelsetryck genom dispens från strandskyddet inom ramen för en reformering av LIS-områden. Det kan ske genom att dispens för enstaka en- eller tvåbostadshus inom ett LIS-område kan vara möjligt även om det inte är i anslutning till ett befintligt bostadshus. Genom LIS-systemet värnas den kollektiva nyttan av långsiktiga åtgärder för landsbygden. Åtgärder ska t.ex. bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden. Detta utan att en begränsad exploatering hämmar allmänhetens tillgång till stränder eller att djur- och växtlivet påverkas påtagligt negativt.

Regeringen ges i uppdrag att återkomma med förslag på reformering av åtgärder inom ramen för LIS-systemet i syfte att möjliggöra utökade möjligheter för byggande av bostadshus vid dispensprövning av strandskyddet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Dispenser från strandskyddet bör vara enhetliga utifrån gällande regelverk

Tidigare utvärderingar visar att avvikelserna vid tillämpningen av strandskyddslagstiftningen varierar kraftigt mellan kommuner och mellan länsstyrelser. Dessutom framhåller utredningen Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78) att det bedrivs relativt lite strandskyddstillsyn i landet.

Naturvårdsverket genomförde 2013 en utvärdering av dispensgivningarnas innehåll och laglighet. Vänsterpartiet anser att det är angeläget att tillämpningen av gällande bestämmelser om strandskydd är rättssäker och enhetlig i hela landet. Vi ser behov av

att regeringen åter tillser att en översyn genomförs i syfte att säkerställa enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och tar fram förslag på åtgärder för en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärdar överträdelser av strandskyddet.

Regeringen bör tillse att en översyn genomförs i syfte att säkerställa enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och ta fram förslag på åtgärder för en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärdar överträdelser av strandskyddet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Andrea Andersson Tay (V)

Kajsa Fredholm (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Håkan Svenneling (V)

Malin Östh (V)